

Vladimir Klemenčič*

DVAJSET LET DELA INŠTITUTA ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
V LUČI PRISPEVKA K RAZVOJU SLOVENSKE GEOGRAFIJE

Dvajset let delovanja raziskovalne institucije res ni dolga doba, vendar menim, da lahko Inštitut za geografijo ta jubilej delovno dostojno proslavi. Ocene o stanju na področju geografije Slovenije, ki smo jih slušali na proslavi ob 60-letnici ustanovitve Geografskega društva Slovenije, so bile kritične, pa tudi vzpodbudne. Kritike, ki so jih v zadnjih dveh letih tudi napisali predstavniki treh generacij slovenskih geografov (Ilešič, Gams, Vrišer, Pak in Plut) o teoretični in metodološki naravnosti slovenske geografije h kompleksni in regionalni analizi, so si enotne o nujnosti boja proti dualizmu in nadaljnjemu drobljenju geografije. Slovenski geografi naj bi strnili svoja raziskovalna prizadevanja ob razvijanju teoretičnih osnov in metodologije geografskega dela ter ob nalogah, ki naj vodijo k skupnemu cilju - pripraviti Regionalno geografijo in Atlas Slovenije. Po dvajsetih letih dela se moramo inštitutski sodelavci vprašati, ali so v tem času doseženi rezultati Inštituta lahko ena od osnov za doseganje zgoraj zastavljenih ciljev.

Če pogledamo jubilejne publikacije, ki jih je izdal Inštitut ob 10. in 15. obletnici, skupaj z najnovejšo, ki je izdana ob dvajsetletnici obstoja Inštituta, lahko ugotovimo, da je inštitutski prispevek k delu za zastavljene cilje mogoče oceniti z različnih vidikov.

Prav gotovo sodijo med zelo pomembne naloge, ki jih je Inštitut opravil na področju vzgoje raziskovalnega kadra ob izvajanju raziskovalnega programa, pa naj si bo to ob delih teoretske, metodološke ali aplikativne narave. Številni učitelji in asistenti, ki danes delajo na Filozofski fakulteti in Pedagoških akademijah v Ljubljani in Mariboru, so pridobili naziv doktorja geografskih znanosti ali magistra z raziskovalnimi nalogami, ki so jih opravljali v okviru programa Inštituta. Prav doktorska dela med letoma 1962-1970 so predstavljala kot regionalnogeografske študije temelj nadaljnjemu razvoju znanstvenoraziskovalnega dela. Saj so bila le-ta opravljena na prirodno in družbeno-geografsko različnih območjih Slovenije, zato so nam lahko služila za opredelitev problemov in geografskih elementov preobrazbe Slovenije. V Inštitutu se je usposobila ob raziskovalnem delu vrsta delavcev, ki svoje znanje s pridom razvijajo v planerskih ustanovah v Ljubljani in drugih krajih Slovenije, v samoupravnih skupnostih, na Zavodu za statistiko, v Gospodarski zbornici Slovenije, najdemo pa jih tudi

* Dr., redni univ. profesor, PZE za geografijo, Filozofska fakulteta, 61000 Ljubljana, Aškerčeva 12, glej izvleček na koncu zbornika.

med vodilnimi kadri v Mladinski knjigi. Ob raziskovalnem delu v Inštitutu sta si pridobila del svojega znanja tudi direktor tovarne celuloze v Reberci in predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

Zaradi večje potrebe po delitvi dela na področju geografije sodi na Inštitut tudi usposabljanje kadrov za dokumentalistiko in računalniško obdelavo podatkov. Inštitut je nudil možnost za dodatno usposabljanje ob delu tudi slušateljem geografije, s tem, da jim je nudil možnost opravljanja raznih del za potrebe raziskovalnega procesa.

Ob naštevanju del, ki so pomembna za razvoj kadrov, naj omenim tudi, da so se na Inštitutu pričela prva raziskovalna dela na področju didaktike geografije, kar je prispevalo k pripravi prve zasnove učbenika za usmerjeno izobraževanje. Med prispevke k izobraževanju in uvajanju mladih v raziskovalno delo sodijo mladinski raziskovalni tabori, ki jih je Inštitut doslej organiziral dvanajst. Na teh taborih je sodelovalo okoli tristo mladih raziskovalcev iz vseh delov slovenskega etničnega ozemlja v SR Sloveniji in Jugoslaviji, iz Italije, Avstrije in Madžarske. Poleg Slovencev so zelo številno sodelovali tudi pripadniki madžarske narodnosti. Prav ti tabori so bili odločilni za mnoge mladince pri odločanju za nadaljnji študij in vključevanje v raziskovalno delo na področju geografije in drugih znanstvenih disciplin. Inštitut je s svojimi sodelavci prevzemal strokovno vodstvo študijskih potovanj maturantov Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Za ta potovanja, katerih se je udeležilo v dvajsetih letih okoli 650 slovenskih maturantov in 40 profesorjev, je pripravil tudi za to namenjene vodiče.

Prav gotovo bo za uspešno delo pri Regionalni geografiji Slovenije pomembna osnova tudi Slovenska geografska bibliografija ter bogata dokumentacija elaboratov, ekspertiz, kart in tabel, ki poleg objavljenih del vsebujejo obilo neobjavljenih rezultatov raziskovalnega dela Inštituta. Seveda bo to pred uporabo še potrebno ustrezno urediti.

Dvajset let raziskovalnega dela Inštituta sovпада z intenzivnim razpadanjem klasične agrarne pokrajine in oblikovanjem pokrajine moderne industrijske družbe, pa tudi z modernizacijo organizacije in financiranja raziskovalnega dela v Sloveniji. Inštitut se razvija v času, ko je v Sloveniji naraslo število raziskovalcev in učiteljev ter asistentov geografije na več kot sto. Dinamična preobrazba pokrajine pod vplivom razvijanja samoupravne socialistične družbe je narekovala Inštitutu številne naloge, ki so se odpirale ob industrializaciji in z njo povezani urbanizaciji in deagrarizaciji. Z raziskavami elementov mestne in podeželske pokrajine smo zelo hitro dojeli spremembe v regionalnem razlikovanju slovenske pokrajine med mestom in vasjo, saj smo praktično ob raziskavah doživeli širjenje vpliva mest in oblikovanja njihovega kontinuuma na široko podeželje, spajanje urbaniziranih obmestnih con v enotno urbanizirano pokrajino in ne nazadnje metropolitanoizacijo na širokem območju Ljubljanske regije. Istočasno, ko so vse bolj izginjale meje med mesti in še pred dvajsetimi leti skoraj

agrarnimi obmestji, so se nam odpirali novi, raziskav potrebni problemi perifernih, obmejnih hribovskih pokrajin, ki zaostajajo za gospodarskim razvojem.

Industrializacija, ki je bila deležna teoretično in metodološko kvalitetno postavljenih raziskav v Sloveniji in Jugoslaviji, je narekovala nove naloge, ki so bile povezane s slumizacijo starih mestnih četrti, z divjo gradnjo v ožjih in v širših mestnih območjih ter z razraščanjem sekundarnih počitniških naselij na skoraj vseh območjih Slovenije. Kot posledico industrializacije smo proučevali socialno in prostorsko mobilnost prebivalstva, ki je vnesla svoj pečat v slovensko pokrajino z oblikovanjem različnih tipov območij dnevnih migracij ter območij z različno intenzivnim zaposlovanjem prebivalstva Slovenije na začasnem delu v tujini.

Agrarno prenaseljena Slovenija se je v dvajsetih letih spremenila v pokrajino, ki ji že pričanja primanjkovati kmečke delovne sile, saj se je delež kmečkega prebivalstva zmanjšal od polovice na manj kot 10 odstotkov. Med prebivalstvom v starosti od 20 do 30 let je delež kmečkega prebivalstva minimalen in se lahko meri z najbolj razvitimi deželami na svetu. Učinek industrializacije, ki sloni na konceptu policentričnega razvoja, smo proučevali raziskovalci Inštituta v svojih študijah s proučevanjem omrežja centralnih krajev, pri čemer je močno stopila v ospredje funkcija oskrbe, izobraževanja, prometa in izkoriščanje prostega časa.

Ker je zemlja - prostor in pokrajina eden od osnovnih objektov proučevanja geografije, lahko v vseh dvajsetih letih, sicer različno intenzivno, sledimo proučevanju kmetijske izrabe zemlje in preobrazbe vasi. S svojimi raziskavami smo spremljali učinke družbenih posegov socializacije in združevanja zemlje, spreminjanje funkcije posameznih kultur in načine izrabe kmetijske zemlje. Posebna pozornost je bila posvečena kmetijstvu v gričevnatem, hribovitem in gorskem svetu, ki doživlja krizo kmetijske zemlje z opuščanjem izrabe in spreminjanjem le-te v gozd. Ob tem smo se posebej poglobljali v probleme, ki nastajajo v zvezi z opuščanjem alpskega pastirstva. Mnogo je bilo storjenega za proučevanje opuščanja in modernizacije posebnih kultur, sadjarstva in vinogradništva.

Hitra in včasih tudi lokacijsko slabo zamišljena industrializacija, izgradnja naselij in prometnih poti je odprla geografiji, s tem pa tudi Inštitutu, nove, raziskav potrebne probleme, ki so povezani z različnimi oblikami degradacije okolja. Pri proučevanju perifernih, manj razvitih območij Slovenije so bili raziskovalci Inštituta posebno pozorni pri proučevanju učinkov odprte meje na razvoj kulturne obmejne pokrajine, ki si je prav zaradi razmeščanja industrije ter razvijanja drugih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti gospodarsko in pokrajinsko sorazmerno dobro opomogla.

Inštitutski sodelavci so v zadnjih dvajsetih letih nadaljevali že med obema vojnama z Melikom in Ilešičem dobro zastavljeno proučevanje zamejske Slovenije, zamejskih Slovencev in slovenskih izseljencev, saj so bila prav v zadnjem obdobju s Slo-

venci poseljena območja v Italiji, Avstriji in na Madžarskem ob sodelovanju s tamkajšnjimi raziskovalnimi institucijami deležna posebne pozornosti. Na tem področju je bila v zadnjih letih posebej aktivna mlajša generacija, saj je eden dosegel z raziskavo Tržaškega zaledja v Italiji doktorat znanosti, eden z raziskavo problemov delavcev na začasnem delu v tujini ter eden z raziskavo slovenskih izseljencev v Kanadi magistririj geografskih znanosti. Posebej si lahko šteujemo v dobro, da smo tudi s terenskimi raziskavami posegli na območja Štajerske v Avstriji in Porabja na Madžarskem. Nič manjše pozornosti pa ob tem ne posvečamo proučevanju narodnostno mešanih območij slovenske Istre in Pomurja. Saj se zaradi prisotnosti avtohtonega prebivalstva dveh narodnosti, italijanske in madžarske, ki morata biti deležni zaradi njune avtohtone poselitve posebne zaščite, odpirajo problemi specifične regionalne in pokrajinske preobrazbe, ki so povezani z njihovo narodnostno identiteto v zasnovah vseh treh komponent družbenega razvoja, to je socialne, ekonomske in regionalne.

Čeprav nam geografskih raziskav, včasih iz subjektivnih, včasih pa tudi iz objektivnih razlogov, ni uspelo načrtno povezovati z drugimi geografskimi raziskovalnimi institucijami menim, da bomo lahko s podrobnejšimi analizami, zlasti tiskanih del, le ugotovili, da v raziskavah ni bilo velikih podvajanj, saj smo bili le-te prisiljeni usklajevati v okviru danih mehanizmov organizacije in financiranja raziskovalnega dela s strani Raziskovalne skupnosti Slovenije. Vrsta raziskav, ki jih je prevzemal Inštitut ob pripravah na posvetovanja slovenskih geografov in ki so bila koordinirana v okviru znanstvene sekcije Geografskega društva Slovenije, je vključevala večino slovenskega geografskega potenciala. Prav raziskave Kozjanskega, Posočja, Mariborske regije in Gorenjske so bile dobra osnova za medsebojno primerjanje in preverjanje teoretskih in metodoloških izhodišč slovenskih geografov, ki delajo kot posamezniki ali kot skupine v različnih geografskih in negeografskih raziskovalnih institucijah.

Pri ocenjevanju rezultatov dvajsetletnega dela Inštituta moramo izhajati iz kritične ocene o teoretični in metodološki naravnosti ter iz ocene prostorske razširjenosti raziskav glede na celotno slovensko etnično ozemlje.

Kritično moramo ugotoviti, da teoretična in metodološka naravnost raziskovalnega dela že med samimi raziskovalci Inštituta ni bila najboljše usklajena, vendar pa moramo pri tem ugotoviti, in to ne v opravičilo, da smo se znašli v tako dinamičnem razvoju preobrazbe podobe Slovenije, da smo pogosto komaj sproti zaznavali posamezno novo nastale elemente in procese, ki so prispevali k hitremu spreminjanju funkcije in podobe slovenskega etničnega ozemlja. Po moji subjektivni presoji smo pri usmerjanju inštitutskih raziskav dokaj dobro sproti registrirali nove pojavne oblike slovenske pokrajine. Ob tem pa menim, da so se raziskovalci lotevali proučevanja posameznih pojavov in z njimi povezanih posameznih prostorskih problemov z zelo različnih izhodišč, "genetskega, funkcionalnega in procesološkega". Slednji je povezan s tako imenovanim socialno-geografskim aspektom proučevanja, ob katerem smo prav v zadnjem pet-

letnem obdobju vse bolj posvečali pozornost kompleksni analizi učinkov družbenega razvoja kot celote ali njenih delov na spremljanje funkcije prostora in oblikovanja pokrajine. Z razvijanjem teoretičnih izhodišč in metodologije smo se laže lotevali proučevanju zaokroženih regionalno prostorsko relevantnih problemov celotne Slovenije ali njenih posameznih delov.

Pri pregledu regionalne razporeditve raziskav v Sloveniji lahko ugotovimo, da smo v dvajsetih letih s proučevanju enega ali več pojavov ali problemov oziroma širšega kompleksa regionalnih problemov zajeli skoraj vso Slovenijo. Ob tem pa seveda moramo ugotoviti, da smo pravzaprav podobno kot druge geografske institucije ali geografske raziskovalne skupine negeografskih raziskovalnih institucij precej zanemarili Notranjski in Dolenjski kras ter spodnje Posavje.

Skoraj bi lahko rekli, da smo ob nepisanem dogovoru o delitvi geografskega raziskovalnega dela prepuščali delo na pripravah za regionalnogeografsko monografijo Slovenije Inštitutu za geografijo Antona Melika pri SAZU. Naš Inštitut se je poleg že navedenih fundamentalnih geografskih proučevanj vse bolj loteval aplikativnih raziskav za neposredne uporabnike, ki jih zastopajo občinske raziskovalne skupnosti in različni zavodi. Z aplikativnimi raziskavami smo se lotevali in se v veliki meri ponovno lotevamo tistih pojavov, ki so bili deležni geografske pozornosti v vseh zadnjih šestdesetih letih. Med te sodijo problemi izrabe agrarne zemlje ter regionalne strukture slovenskega podeželja, razvoj naselij, kmetijstva, industrializacije, oskrbe, razvoja mreže in strukture šol in še posebej problemov regionalne strukture narodnostno mešanih ozemelj to in onstran meje na območju SR Slovenije. V zadnjem času pa kažejo neposredni uporabniki vse večji interes za aplikativne geografske raziskave problemov človekovega okolja. Pri tem moram posebej poudariti, da obstaja zanimanje za te vrste raziskav pri uporabnikih prav zato, ker so aplikativne raziskave posameznih pojavov in večjega ali manjšega kompleksa pojavov v Inštitutu vselej zastavljene tako, da so obravnavane kot integralen, toda dominanten in prostorsko relevanten del celotnega regionalnega kompleksa.

Inštitut je v svojem dvajsetletnem delu posvečal posebno pozornost sodelovanju z geografi in geografskimi institucijami drugih republik in geografskimi institucijami v tujini. To povezovanje je temeljilo na preverjanju in izmenjavi novih spoznanj v obliki izmenjave predavateljev, skupnega prirejanja medinstitutskih jugoslovanskih in mednarodnih raziskav ter strokovnih posvetovanj. Ob tem smo se intenzivno vključevali tudi v delo komisij in delovnih skupin Mednarodne geografske unije. Na nivoju medrepubliškega sodelovanja so bili še posebno intenzivni stiki z geografi in geografskimi institucijami Hrvatske in Makedonije. Inštitut je bil s svojimi sodelavci in delovnimi skupinami, v katere so bili vključeni kot vodilni delavci univerzitetni učitelji in asistenti, nosilec številnih jugoslovanskih strokovnih prireditev z mednarodno udeležbo. Za sodelovanje z geografi s Hrvatske in iz Makedonije je še posebej značilno skupno nastopanje v okviru komisije za agrarno izrabo zemlje Mednarodne geografske unije. S skupnimi močmi

smo organizirali vrsto raziskav širom Jugoslavije in sodelovali na raziskavah izrabe zemlje na Madžarskem in Poljskem. Organizirali pa smo tudi zasedanje komisije za agrarno izrabo zemlje v Jugoslaviji. Z makedonskimi geografi smo sodelovali pri pripravah in izvajanju programa poljsko-jugoslovanskega seminarja na Ohridu in v Varšavi. Skupno z Gospodarsko-geografskim inštitutom iz Münchna smo tudi izvedli raziskavo regionalne preobrazbe območja Ohrida.

Posebno intenzivno je bilo v zadnjih letih sodelovanje Inštituta s komisijo držav SEV za človekovo okolje, kjer so sodelavci sodelovali z referati na številnih zasedanjih. Inštitut je organiziral tudi jugoslovanski simpozij z mednarodno udeležbo o človekovem okolju, na katerem so poleg jugoslovanskih strokovnjakov ter strokovnjakov iz Avstrije in ZR Nemčije sodelovali s tehtnimi referati vodilni znanstveni delavci za človekovo okolje iz vseh vzhodnoevropskih socialističnih držav.

Kot rečeno, je Inštitut navezoval stike s številnimi znanstvenimi ustanovami po svetu. Poleg omenjenih je sodeloval tudi z italijanskimi geografi Julijske krajine, še vedno pa ima zelo žive stike z geografi iz Poljske ter iz ZR Nemčije v Münchnu, Frankfurtu, Bayreuthu in Regensburgu.

Prav te številne vezi Inštituta z geografskimi institucijami v Jugoslaviji in tujini ter sodelovanje sodelavcev Inštituta v okviru komisij in delovnih skupin Mednarodne geografske unije je zagotavljalo Inštitutu dotok informacij o najnovejših izsledkih geografije z vseh tistih področij, ki so bili predmet proučevanja glede na kratkoročni in srednjeročni program Inštituta.

Intenzivno vključevanje v medrepubliško in mednarodno sodelovanje je tudi močno prispevalo k pospešeni vzgoji raziskovalnega kadra asistentov in učiteljev geografije za tista področja, ki jih je odprla industrializacija, deagrarizacija in urbanizacija. Rezultati številnih delovnih simpozijev in drugih strokovnih prireditev ostajajo trajni prispevek slovenski geografiji in so objavljeni v tematsko zasnovanih zvezkih inštitutske revije *Geographica Slovenica*, ki obravnavajo agrarno-geografske in prometno-geografske probleme, probleme industrializacije in urbane geografije ter probleme človekovega okolja in turizma. Pomembnejša dela so bila objavljena tudi v Geografskem zborniku SAZU. Rezultati raziskovalnega dela Inštituta so prikazani tudi v več kot stotih razpravah v geografskem tisku v tujini. Tako so sodelavci Inštituta s številnimi prispevki prisotni tudi v publikacijah Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu, ki obravnavajo prostorske probleme slovenske manjšine v Italiji. Znanstveni delavci in univerzitetni profesorji iz tujine so se predstavili s svojimi rezultati dela z več kot dvajsetimi razpravami v inštitutski reviji *Geographica Slovenica*. O problemih slovenske manjšine na Koroškem pa najdemo prispevke v raznih razpravah ter v reviji *Razprave in gradivo*, ki jo izdaja Inštitut za narodnostna vprašanja. Rezultati raziskovalnega dela Inštituta so izra-

ženi tudi z več kot petdesetimi razpravami v geografskem revialnem tisku in zbornikih izven Slovenije v Jugoslaviji.

Aktivnost pri proučevanju človekovega okolja v okviru programa SEV se kaže tudi v dokumentacijskih zvezkih komisije za človekovo okolje. Številni so tudi prispevki v revialnem tisku Gospodarskogeografskega inštituta v Münchnu, pri čemer stopajo v ospredje prispevki o Makedoniji v posebni publikaciji. Rezultati reziskovalnega dela Inštituta so bili objavljeni v publikacijah svetovnih geografskih kongresov ter v publikacijah poljsko-jugoslovanskega seminarja, ki so bile tiskane v Jugoslaviji in na Poljskem, ter v publikaciji medinštitutskega simpozija v Frankfurtu v ZR Nemčiji. Mednarodno geografsko javnost seznanjajo sodelavci Inštituta s problemi prekmejnega turizma na območju Slovenije v posebni publikaciji delovne skupine za turizem pri Mednarodni geografski uniji, ki je izšla v Frankfurtu. Posamezni prispevki so bili objavljeni v geografskih publikacijah Madžarske, Vzhodne Nemčije, Sovjetske Zveze, Nizozemske in Italije.

V vseh letih obstoja lahko sledimo tudi živahni izmenjavi predavateljev med Inštitutom in vsemi institucijami iz drugih območij Slovenije in Jugoslavije, s katerimi smo se povezovali. Številni inštitutski sodelavci so se strokovno izpopolnjevali na geografskih institucijah v tujini, zlasti na Poljskem in v ZR Nemčiji, na našem Inštitutu pa so se strokovno izpopolnjevali mladi asistenti in raziskovalci in Jugoslavije in tujine. Svoje prispevke so objavljali sodelavci Inštituta v publikacijah simpozija o evropskih Alpah.

Iz jubilejnih publikacij lahko razberemo izredno živahno razstavno dejavnost Zemljepisnega muzeja, ki je izdal številne vodiče po razstavah, ki obravnavajo probleme posameznih regij in še posebej geografske probleme razkroja klasične agrarne družbe in oblikovanje pokrajine moderne urbane družbe v Sloveniji. Prav te razstave so pritegnile pozornost več kot 10.000 obiskovalcev šolskih ekskurzij, ob predavanjih pa se je le-te ogledalo tudi več kot 2.000 študentov in univerzitetnih učiteljev geografije, ki so prihajali v Slovenijo in Jugoslavijo na geografske ekskurzije iz tujine.

Prav gotovo ne moremo v naslednjem desetletju pri delu Inštituta pričakovati tako živahne razvejanosti kot v preteklih dveh desetletjih. Kot sem že v uvodu podčrtal, moramo slovenski geografi posvetiti vso pozornost razvijanju teoretskih in metodoloških zasnov, za kar pa moramo izkoristiti priliko pri delu za Monografijo Slovenije in pri nadaljnji pripravi Atlasa Slovenije. Ob tem pa menim, da se bomo morali v bodoče skupaj z drugimi disciplinami posvetiti široko zastavljenim nalogam, ki so povezane s proizvodnjo hrane, pridobivanjem energije, varovanjem narodnostne identitete in človekovim okoljem.

Tem nalogam pa seveda geografi ne bomo mogli biti kos ob sedanjem načinu organizacije dela, ki naravnost pogojuje specializacijo, drobljenje in individualizem. Vse te zadrege bomo lahko premagali, če bomo združili svoje moči na osnovi medinštitutskih dogovorov, ki bodo temeljili na jasni opredelitvi de-

litve dela ter pravic in dolžnosti pri oblikovanju in izva-
 nju raziskovalnega programa institucij in posameznikov.

Vladimir Klemenčič

THE PAST TWENTY YEARS OF THE INSTITUTE OF GEOGRAPHY
 IN THE LIGHT OF DEVELOPMENT OF GEOGRAPHY IN SLOVENIA

The past twenty years of the institutes scientific engagement goes along with an intensiv decomposition of the classical rural landscape and with the formation of a modern industrial society. But, nevertheless, also with the reorganisation of the science, their organisation and financial sources. The Institute of Geography has been developed in times as the number of scientists and teachers has grown. The dynamic transformation of the space under the influence of the progressive socialist self management society has asked for the salvation of numerous problems. They were related with the industrialisation, urbanisation and deagrarianisation of the slovenian landscape. Topics on urban and rural space organisation and changes in regional development were main contents of the institutes projects. Along with studies the spread of the urban lifestyle has reached every slovenian region. Geographers were witnesses of the urban progress. A new urban landscape has been developed as town zones have partially disappeared-as this was the case of the republics capital where a kind of metropolitanization took place.

Along with the disappearance of rural-urban borders, which were very evident twenty years ago, new study horizons have been developed. They have covered new areas of institutes scientific engagement in the peripheral areas of the republic. Border and mountainous regions were, because of their development problems, chief objects of studies. Projects on industrialization have been methodologically and theoretically developed in details. Along studies of slum areas in towns, of unpermitted urbanisation and home constructions in urban areas, and of secondary homes in almost all areas, were started. The social and regional mobility was studied because they were direct consequences of the industrialisation process. The slovenian landscape has gained on areas from where people daily commuted to work. Also different types of regions from where an intensiv seasonal work abroad took place, have been developed. The results of the industrialization are to be combined with the concept of the development polycentricity. Central places gained on importance. The institute has therefore started studies on workfunctions, on boarding and maintenance, on education, on traffic and on recreation in mentioned places.

The land - the rural area - always was of main geographical concern. The past twenty years have seen studies of different intensity on that subject. The Institute of Geography has mostly studied landuse and landforms of the agrarian countryside of Slovenia. The studies have notices effect of interven-

tions of the self-management society. They also have registered function changes of certain crops and have shown different modes of the agrarian landuse in Slovenia. Special concern was oriented towards agriculture in hilly and mountainous areas where crises were soon visible and evident. Many farmers have namely given up rural lands which have soon been transformed into forest areas. Herewith special attention was oriented towards problems connected with the abundance of many alpine pasture lands.

The quick and sometimes locally unwisely planned industry, as well as the development and spread of towns, but also of the transportation system, has opened for all of us new fields of study. The Institute of Geography has connected some of mentioned contents with studies on different forms of the visible environmental degradation.

As they studied some peripheral, less developed regions, have scientist and researchers noticed a close link between the effects of the open border and the development of the cultural landscape in border regions. Alongside of an open border have numerous industrial and other noneconomical institutions transformed border-regions in blooming and developed areas.

Fellow-scientists have continued studies and analyses of Slovenians and of the slovenian ethic territory in Austria, Hungary and Italy. Those studies were started already between the two world wars. Their topics included also studies on slovenian emigrants on different continents aswell as contents linked towards problems of the massmovement of the saisonal labour in Europe.